

обліковуються відповідно до МСБО 36 [2], МСБО 40 [3] та МСФЗ 5 [4]) повинна враховувати здатність учасника ринку генерувати економічні вигоди шляхом найвигіднішого та найкращого використання або продажу активу іншому учасникові ринку, який використовуватиме цей актив найвигідніше та найкраще.

Іншими словами, справедлива вартість нефінансових активів визначається на основі найкращого і найбільш ефективного використання активу з точки зору учасника ринку.

Щодо розкриття інформації, то МСФЗ 13 (IFRS) «Оцінка справедливої вартості» обумовлює, що підприємство повинно надавати таку інформацію, ґрунтуючись на якій користувачі змогли б оцінити два наступних аспекти: для активів та зобов'язань, що оцінюються за справедливою вартістю на періодичній або неперіодичній основі у звіті про фінансовий стан після первісного визнання, – методики оцінювання та вхідні дані, використані для складання таких оцінок; для періодичних оцінок справедливої вартості з використанням важливих закритих вхідних даних (3-го рівня) – вплив оцінок на прибуток або збиток чи інший сукупний дохід за період [1].

Таким чином, нами розглянуто визначення справедливої вартості шляхом реалізації основних вимог МСФЗ 13 (IFRS) «Оцінка справедливої вартості». Однак ця тема надзвичайно багатогранна і обширна, а, зважаючи на нерозвинутий ринок в Україні, доволі проблематична.

Перспективні дослідження нами вбачаються у розробці конкретної методики оцінки справедливої вартості для підприємств нафтогазовидобувної галузі з урахуванням вимог МСФЗ 13 (IFRS) «Оцінка справедливої вартості».

Список використаних джерел.

1. Міжнародний стандарт фінансової звітності 13 «Оцінка справедливої вартості» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_010.

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 36 «Зменшення корисності активів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_010.

3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 40 «Інвестиційна нерухомість» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_010.

4. Міжнародний стандарт фінансової звітності 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_010.

УДК 657.432

ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

М.О. Іванова, У.З. Костюк

ІФНТУНГ, вул. Карпатська, 15, м. Івано-Франківськ, Україна, 76019, e-mail: margaret_ivanova@mail.ru

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання специфіка виробничої діяльності енергетичних підприємств потребує високих темпів оборотності оборотних активів, у тому числі і дебіторської

заборгованості. Оптимізація її загального розміру, недопущення значних розмірів та своєчасність її погашення є однією з умов ефективного функціонування підприємства. В зв'язку з цим особливого значення набувають питання удосконалення обліку та аналізу дебіторської заборгованості.

Аналіз останніх досліджень. Проблемам обліку і аналізу дебіторської заборгованості присвячена ціла низька праць вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема: М.Д. Білик, Ф.Ф. Бутенець, Ван Хорн Дж. К., С.Ф. Голов, Кужельний М.В, Кузьменко О.В., Москалюк Г.О., Лівовшко Т.В., Неживенко А.П., та інші.

Сьогодні у період енергетичної кризи питання успішного функціонування енергетичних підприємств стоїть надзвичайно гостро, а так як, більшою мірою фінансовий стан підприємства залежить від обсягу не реалізованої, а саме оплаченої продукції що збільшує його вхідний грошовий потік та дозволяє підприємству вирішувати свої негайні потреби. Тому питання ефективного управління дебіторською заборгованістю та визначення її оптимальної структури є надзвичайно актуальними сьогодні.

Метою дослідження є удосконалення практичних аспектів обліку та аналізу дебіторської заборгованості на підприємствах енергетики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Методологічні засади формування та відображення інформації про дебіторську заборгованість в бухгалтерському обліку регламентуються: П(С)БО №10 «Дебіторська заборгованість», НП(С)БО №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та П(С)БО №13 «Фінансові інструменти», який розглядає дебіторську заборгованість як фінансовий актив. Згідно П(С)БО №10 дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [1].

Всебічний, глибокий аналіз дебіторської заборгованості є першим з основних етапів управління дебіторською заборгованістю, який інформує керівництво підприємства про склад та структуру дебіторської заборгованості, її частку в сумі поточних активів, реальність та середній термін її погашення, і є основою для прийняття управлінського рішення, щодо оптимізації структури дебіторської заборгованості та управління нею.

Відповідно до П(С)БО №10 у залежності від нормального операційного циклу дебіторська заборгованість поділяється на поточну та довгострокову[1].

Згідно НП(С)БО 1 довгострокова дебіторська заборгованість відображається у 1 розділі активу «Балансу» загальною сумою ряд.140, а поточна відображається у другому розділі (зазначеної вище форми звітності) за такими категоріями: дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги ряд.1125; дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами ряд. (1130-1136), інша поточна заборгованість ряд. 1155.

Аналіз структури дебіторської заборгованості підприємств «Львівобленерго» та «Прикарпаттяобленерго» показав, що найбільшу питому вагу у 2013 та 2014 році складає поточна дебіторська заборгованість, від 89,97% до 96,79%. У той же час, майже більше половини поточної дебіторської заборгованості у 2013 році припадає на дебіторську заборгованість за авансами виданими і іншу заборгованість. У 2014 році в структурі поточної дебіторської заборгованості підприємства «Львівобленерго» відбулися значні зміни, так частка заборгованості за продукцію, роботи, послуги зросла до 67,83%, тоді як на підприємстві «Прикарпаттяобленерго» частка цієї заборгованості складає всього 33,3%.

Таблиця 1 – Структура дебіторської заборгованості енергетичних підприємств

	Назва	2013		2014		Структурні зрушення
		2	3	4	5	6
		тис.грн	%	тис.грн	%	%
Львівенерго	Довгострокова дебіторська заборгованість	9 688	10,03	2 619	2,71	-7,32
	Поточна дебіторська заборгованість	86 912	89,97	78 913	96,79	6,82
	у т.ч					
	за продукцію, товари, послуги	41 233	47,44	53 524	67,83	20,38
	за розрахунками: виданими авансами	41 101	47,29	19 100	24,20	-23,09
	інша	4578	5,27	6 289	7,97	2,70
	Всього	96 600	100,00	81 532	100,00	
	Довгострокова дебіторська заборгованість	7 068	9,86	6 009	5,39	-4,47
	Поточна дебіторська заборгованість	64 607	90,14	10 5476	94,61	4,47
	у т.ч					
	за продукцію, товари, роботи, послуги	29 633	45,87	35 121	33,30	-12,57
	за розрахунками: виданими авансами	30 207	46,75	25 530	24,20	-22,55
	інша	4767	7,38	44 825	42,50	35,12
	Всього	71 675	100,00	111 485	100,00	

Розроблено автором на основі даних сайту smida.gov.ua

Висновок На нашу думку, велика частка дебіторської заборгованості, яка припадає на поточну дебіторську заборгованість: за авансами виданими та іншу свідчить про неефективність управління дебіторською заборгованістю, що значно скорочує можливості підприємства у більш ефективному використанні фінансових ресурсів.

Список використаних джерел.

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» //Офіц. вісн. України. – 1999. – № 43. – С. 118. – (Код акта 12269/1999).

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» // Офіц. вісн. України. – 2013. – 19 бер. (№19). – с. 97. – (Код акта 391/3684).